

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDIC SATIRIC

HUMORÍSTIC, IL·L·STRAT Y LITERARI

CONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 centims cada numero per tot Espanya

Números atrasats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 8 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

LO DEL DÍA

Lo pare Isaac Albeniz dirigint al seu fill *Henry Clifford*.

JOCHS FLORALS

La sala gran de la Lotja guarnida stava com quiscun any en consemblant diada ab draps é flors é llargandaixos é scuts é patums dispostes de quatre en quatre al entorn dels pilants servant ab les llurs boques garlandes d' eura é fullaraca.

Les nines é ninetes é 'ls jovincels que fentils l'onzo suspiren é les mares que per gendres volrien replegarlos, s'acomodaren en cadires, banchs é scambells, mentres los ministrils del Conçell de Cent en llurs enstruments bufant lo spay omplian de musical algarabia. E entre altres cançons fort gentils tocaren la de les

Olles, olles de ví blanch,
totes son plenes de fanch,
de fanch é de maduixa
gira la curruixa

é altres moltes que com aquesta son polida mostra del giny é inspiració dels mes ardots trovadors de la terra catalana.

Mitj' hora après de l' anunciada arribá 'l bisbe é 's presentá la comitiva, pera donar comens á la festa. E 's diu que 'l bisbe féu tart, per quant après de dinar encengué un puro molt bó é li dólgué llansarlo.

Feren falta 'l vi-rey general Weyler, é 'l governador Sanchez de Toledo, qui com á castella les catalanesques expansions se diu que l' encaparraren. Mas hi havia en cambi un dels capitossos de la Generalitat de Catalunya, nomenat Hereu Pantorrilles é tant sols dos ó tres membres del Conçell de Cent, car los demés stavan al Consistori preparant trampes electorals. Emperó lo bisbe tot ho omplia, é lo mosqué de ex-reines de la festa qu' en l' estrado 's trobaven, tantost vejérenlo, l' anell li besaren, donant loch á que molts senyors del cos de adjunts, de petonera fama, exclamassen de baix en baix:

—¡Quánt me plauria ser anell de bisbe!

E començá la cerimonia. L' arquitecte Domenech é Muntaner, per haver perdut la véu reclamant del Conçell de Cent que se li paguen los traballs que porta fets en la construcció del Castell dels tres Dragóns sense que may ne puga traure ni una malla, encomaná al conçeller Micer Joseph Blanch la lectura de son parlament. E micer Blanch lo legí ab molt bona entonació, fent ressortir los nobles pensaments que l' enjoyen.

Mestre Domenech es un catalá fortament enamorat de les coses de la velluria, qui no vol que l' arbre dels Jochs Florals donga flors solament, mas també fruits. E regira lo passat é s' entreté scorcollant lo libre de passantia dels mestres argenter é volria tornar als temps dels gremis, é no pot sofrir que 'ls castelláns se fiquin en los nostres affers é diu é ab açó te mes rahó que ab lo dels gremis: «Quan lo catalá deixe de ser catalá, no será res.» E recorda que si 'ls castelláns son or, els cataláns som ferro, é qu' es gran bojeria volerlos fondre, car abdós metalls no fan pas lliga.

Lo públich al termenar lo parlament, cridá al autor com al final de les comedies.

Després de dedicar un recort al mestre en Gay Saber Pons é Gallarça, á qui s' ha consagrat un tapiç gólich-japonés (aquests dos si que fan lliga) s' ordena la lectura de una de sas mes capdals poesies, que 'l mestre Picó mormola sense que ningú l' entenga, é seguidament lo secretari legeix la memoria reglamentaria.

Ja 's coneix que Mossen Joan Almirall es pape-

raire, car en scriurela hi ha gastat algunes resmes sortint mes larga que un dia sense pa. Tothom stussega, é fins les portes de un finestral pel vent mogudes se tanquen de colp ab fort strépit, com si li diguessen:—Acaba de una vegada!

E al principiari l' obertura dels plechs se sentia 'l vol de una mosca. Resultá guanyador de la Flor natural, el jovincel Claudi Planas é Font, nebot del ja smentat Hereu Pantorrilles, gran mestre en trafiques electorals é capitost del bándol de la Viga. Mas aixís com l' oncle 's dedica á la prosa, 'l nebot se smersa en la poesia.

Lo poeta feu entrega de la Flor que duya un nom estran, paregut á *Esbarginia Instipida* á sa germana Elisa, garrida damiscla que ostentava sù 'l pit lo scut de les quatre barres. E fonch galantment acompanyada al trono, ab fort ramor de picaments de mans é un gran guirigay de xirimies é altres enstruments, é alsantse tothom de puntetes pera millor sguardarla.

La poesia s' intitola *La tísica*. E per ser tísica é star greument malalta, d' ella s' encarregá sens dupte 'l metje Blanch.

La tísica vá á l' era é s' alunya tussint... Res mes que açó... Poesia breu com la vida de un tísich. Lo premi que li donen no li allargará la vida.

Resulten guanyadors dels accessits en Sebastiá Trullol é Plana é n' Antoni Bori é Fontestá; que al ser cridats, fan l' orni.

L' *Englantina d' or* es otorgada al vigatá Lluís Nadal, qui á la sua terra 's cuida de traure sucre de uns naps apellats remolatxes. Ha scrit una composició gens ensucrada molt amarga, dita *La Mestressa*, é basada en uns pobres pagesos que tot els ho prenen per no poder pagar los drets del rey é 'ls tiran á captar, com diuen ells meteixos:

«Bebent sols aygua pura,
menjant rosechs y almoynas
aixi 'ns podrém salvar.»

E jo hi afegiria:

«Al pagés endarrerit
cap anyada no li es bona,
tant mes si es de Barcelona
y ha d' engreixá als de Madrit.»

Accessits: En Frederich Rahola Trémols é en Frederich Renyé é Viladot: abdós Frederichs quan els criden fan el sort.

S' otorgá la *Viola d' or e argent* á Guillém Tell, qui no es pas lo famós capitá suis, sino un tranquil mestre notari de la vila de Gracia. E sa poesia *La salve á Montserrat* será bonica; mas legida com fonch ab sequedat e aspresa, es consemblant á les spedades cingleres de la exqueixada montanya... e resulta religiosa per tan que mortifica 'l sentit de les orelles.

Lo primer accessit se l' emportá Madó Dolors Moncerdá, muller del mestre argenter Maciá é sogra del arquitecte Puig e Cadafalch, qui legeix la poesia *Mares* ab gran stufament de l' auctora que aytals versos fa e aytals gendres té.

Altres dos accessits son otorgats á en Joan Manel Casademunt é á n' en Joseph Blanch é Romaní.

Un premi extraordinari del Consistori l' alcança en Joaquim Ruirá e Oms, fadri de Blanes, ab una composició titolada *Lo millor de la terra*. E resulta que lo mellor de la terra es la mort; e no diré jo que no ho sia per clergues, capelans e frares encarregats dels enterros e aniversaris. Lo mateix Quimet Ruirá guanya també l' accessit al premi. Qu' es com qui té dos bitlets de la rifa e se n' emporta la grossa e l' aproximació.

BRINDIS... AB QUA

LOS
MESOS ILUSTRATS

Manel

Pel maig cada día un raig.

BRINDIS... AB QUA

--Brindo per las bonas mossas
aquí dintre congregadas
y brindo per que jo pugui
torná á brindá mil vegadas.

Un altre premi extraordinari ofert per l'Arquebisbe Tarragoní se 'l fica á la teula en Norbert Font e Sagué, aprenent de capelá, que ja gasta sotana, ma- no encare corona, ab un romanço dit *Lo martiri de Sant Magí*, que sembla tret del *Flos Sanctorum*, encare que scrit en ratlles curtes. E 'l mateix Font e Sagué copa 'l premi del nostre bisbe D Jacme ab la memoria *Lo palau episcopal de Barcelona*. E certament que si ademés de parlar del Palau episcopal de Barcelona, parlat hagués també del *Estanch de la Plaça de Sant Jacme*, prou el bisbe Catalá lo menys el fa canonje avants de cantar missa.

Lo premi del bisbe de Terol se l' endú en Salvador Bobé e Salvador, capelá ab corona (ab aquest ja tenim dos ensotanats) per son estudi sobre 'l *bisbe d' Osca, Vidal de Canyelles*.

Tot aixó del bisbe de Osca
á mí no 'm cab á la closca....

Perque si té *oscas* be porien esmolarlo.

S' acaba 'l raig de Bisbes e comença 'l de Ajuntaments. Guanya 'l premi ofert pel de Reus l' estudi *Les armades de Salou e Portfangós* de 'n Salvador Sanpere é Miquel, qui no es capelá sino heretje. E crídanlo en va, tres voltes, e no acut, e 'l nom Miquel, Miquel, Miquel, ressona en la sa-

la, com si fos lo que l' auctor dona als que l' esperen.

Lo premi del Ajuntament del Vendrell lo guanya 'l vendrellench Jacme Serra é Iglesias, qui tampoch se deixa veure.

Lo premi de la *Unió catalanista* lo jovincel Pere Nubiola, á qui li fan present de un cap de fantasma esgarriós e tétrich, e 'l primer accéssit en Francesch Carreres Candi, jove górich.

En Joseph Maria Serra se 'n emporta 'l del *Centre excursionista de Catalunya*, e 'l del *Centre catalá vilafraquí*, en Frederich Glasca Sanau capelá també sense corona. (E ab ell ja van tres clergues ó casi clergues, que bé porán dir un offic).

Tot açó resulta certament poch divertit; mas no haventho sigut la festa, malament pot serho la ressenya.

**

Ab lo premi de la redacció de *La Costa de Llevant* torném á tenir versos. Lo guanva la ja esmentada Madó Dolors Moncerdá de Maciá ab sa *Diada de Santa Creu*, historia de un fadri somiatruytas que veu á la séva namorada ballar ab un hereu e va á ferse marinar per fugir d' ella. Com sia que anava vestit ab jech de cotilla é ab corbatí de color de aucell de América, no es strany que la Sió no 'n fes cabal.

Accéssits: Joseph Ricart e Giralt e Joan Ribes e Carreres. Abdós se fan lo desentés.

Lo premi offert per un Catalanista se adjudica á n' en Sebastiá Sans e Bori per son *Sermó en vers e en catalá endressat als fumadors de tota mena*, diatriba mastegada contra 'ls que pipen, que arriba á marejar com un cigarro d' estanch, e tot pera dirnos son auctor al final: «Jo també fumo.» Veritat: fuma, e 's fum de la processó.

E per últim lo premi de 'n Joan Millet es otorgat á n' en Francesch Mathéu e Fornells per son vigorós himne dit *De la terra*, scrit ab versos enérgichs e rodons com renech de carreter. Tot m' agrada menns alló que diu:

«Guardém la nostra llengua
qu' es l' arma pel combat.»

Perque si hem de combatre ab la *sin hueso*, dirán los castelláns ab rahó que tenim *molta llengua e poch fets*.

Mes lo concurs s' engrescá e feu legir l' himne un altre colp.

**

Posá fi á la cerimonia la lectura del discurs de gracies del scriptor navarrench Ermili de Oloriz, molt punxagut e ple de malicies contra Castella. E 'l saló se 'n entrava als crits de «¡Visca Navarra!» que talment semblava que s' anava á proclamar la Federal.

E 'l bisbe Catalá feu la creu com per foragitar sprits maléfichs, e posá fi á la festa, retirantse e mormolant de baix en baix:—Fumém.... fumém!....

P. DEL O.

ENGRUNAS

Si 'm vols esqueixar la grua,
nena, ja pots viure alerta,
que tinch prou pit per venjarme
jo sol esqueixant la teva.

Tens lo nas tant xicarró,
y boca y galdas tant grossas,

que vista sols d'un cop d'ull
fas cara de guardiola.

Ab lo nom que tens, minyona,
no 't convé posarte grassa,
qu' en lloch de dirte Coloma
te dirian *colomassa*.

¿Que jo estimarte no puch
perque ets nada y vius á fora?
Si, dona; 'ls conills de bosch
tenen la carn més gustosa.

FOLLET.

LA COMEDIA DE DIUMENJE

Los electors encare no 'n saben una paraula,
pero passat demá hi ha eleccions.

¡Eleccions!... May hi tingut la curiositat de veure 'l diccionari de quin modo defineix la broma: de fixo que deu dir:—«Acte en lo qual las personas ab dret per ferho, nombran á un ó á varios individuos pera desempenyar tal ó qual càrrech.»

Si 'l diccionari s' explica aixís, ja 'ls asseguro desde ara que falta solemnement á la veritat.

No hi ha res de tot aixó: ni 'ls que tenen lo dret de ferho s' hi fican en lo més mínim, ni 'ls que resultan elegits van á desempenyar cap càrrech. Tot lo mes que farán será desempenyar la roba que tenen arxivada en la caixa de préstamos.

La cosa es passat demá: no mes hi faltan dos dias, y no obstant, prénguinse la molestia de seguir las casas pis per pis, obrin lo que ara se 'n diu *una informació*, y veurán quíns resultats ne treuhen.

Per exemple, trucan aquí:

—Deu los guard. ¿Qué me 'n dihen de las eleccions de diumenje que vé?

Moviment de sorpresa.

—¡Ah! ¿Hi ha eleccions? No 'ns en haviam adonat.

—Donchs, si senyors, n' hi ha. ¿Y qué pensan fer vostés?

—¿Nosaltres?... Pues miri, pensém anar al Parch á sentir la música y á donar un vistasso als lleons. N' hi ha un que sembla que no está gayre bo....—

Son personas honestas y de vida arreglada. 'S guanyan la vida treballant, y d' aixó de las eleccions no se 'n cuydan.

Truquém en un' altre pis.

—Ave María puríssima. ¿Ja ho saben que passat demá hi ha eleccions?

—Si... ja n' hem sentit dir alguna cosa; pero com nosaltres som gent de bé... y no 'ns agrada enredarnos en negocis extranys....

—Pero ¿que volen dir que....

—Ja veurá, perdoni; pero si vol sapiguer alguna cosa d' aixó, puji aquí dalt, que hi ha un estadant que no parla de res mes fa dos ó tres días.—

Pujém á dalt, y en efecte; 'l pobre vehí 'ns posa un cap com uns tres quartans, explicantnos los diferents noms *que 's diu*, los *colechis* que li han se-

ARTISTAS DEL GÉNERO CHICO

Las germanas Segura.

nyalat y la forma en que ho ha de fer. Es un municipal que ha d' anar á votar en set ó vuyt puestos.

Ja ho poden pendre com á regla general y casi bé infalible. ¿No saben res d' eleccions? Gent conforme. ¿S' ocupan de candidaturas, interventors, urnas y escrutinis? Municipals, burots y personatjes d' aquesta categoria.

No faltan Catons (*cartrons*, tal vegada) que encare declaman contra l' indiferentisme, y dihen que la passivitat, l' apatía del públich es un mal funest que ocasiona aixó, y alló y lo altre... Ringuise d' aquests discursos. Los que aixís parlan ho fan únicament perque 'ls sembla que 'l tó de Jeremias vesteia, y ademés perque ¡qué diable!... ¡vé tan bé aixó de carregar las culpas al poble, encare que no las tingui!...

Lo graciós es la formalitat ab que 'ls diaris polítics donan compte del *moviment* electoral. (¡Un *moviment* que únicament fa bellugar als de la *família!*)

—«Por el distrito de tal se presenta fulano...»

—«Zutano tiene grandes probabilidades de triunfar en el distrito cual.»

—«Ayer hubo una reunión de electores de la derecha.»

—«Para hoy están convocados los electores de la izquierda.»

Lo mateix exactament que si 's tractés d' unas eleccions de debó, y com si fulano, y sutano, y 'ls electors de la *izquierda* y 'ls de la *derecha* no sapiguessen de sobra que «este mundo es un fandango» y l' urna electoral un quarto de mals endressos.

En rigor tot lo que 's refereix á las eleccions hauria de figurar en los periódichs ben lluny de las gacetillas, de la secció política y de las noticias oficials: lo siti que de dret li correspón es la secció d' espectacles.

«TEATRO ELECTORAL. Función para el domingo. La notable farsa en *varias actas* y en prosa, original de todos los vividores administrativos: *La urna milagrosa*, y el juguete regidoresco: *Ande yo caliente...*»

No sé si diumenje als teatros de debó hi haurá gayre concurrència; pero si la gent ho sapigués

LAS DIDAS D' AVUY

La nena plora que plora,
la dida bada que bada...
¡Pobretas didas! ¡ja tenen
la vida ben arrastrada!

entendre y volgués estalviar, en lloch passaria tan bé 'l dia com en un colegi electoral.

Es un espectacle divertidíssim. No hi entra ningú; los senyors de la *mesa* no fan altra cosa que fumar y ensopirse; á l' urna no s' hi veu ficar cap papeleta... y á pesar d' aixó, deixin que vingui 'l moment del escrutini...

¡Mil vots! Mil, justos y cabals: setcents pél candidat de la part de dñs y trescents pél de la banda de fora.

¡Mil vots! ¡y aixó que no s' ha vist votar á ningú! ¡y aixó qu' en tota la secció apenas hi ha vuyt cents electors!...

¿Pot demanarse comedia més graciosa ni de més inesperats efectes? Aixó es un' obra d' espectacle, de mágica; una deliciosa barreja de fantasmagoría, prestidigitació... y generació espontánea.

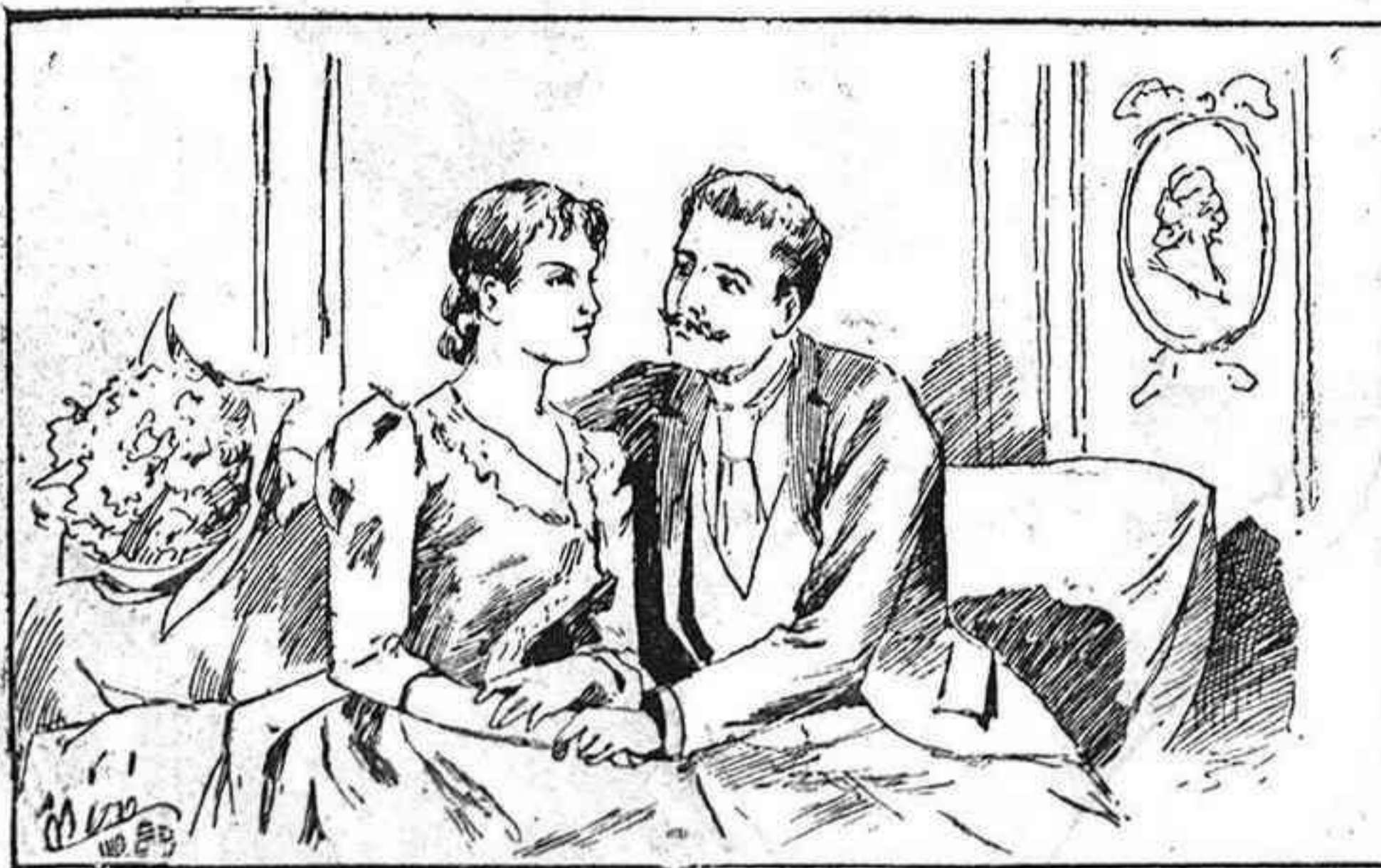
Si no fos pél barnis legal que la moixiganga de la votació dona als noms que figuran en las llistas victoriosas, seria hora de pensar si no valdria més suprimir los primers actes de la comedia y anar al final desseguida.

«En virtud de las elecciones que »s' haurían de verificar demá,— »podría dirse,—han resultat elegits fulano y mengano, don A »y don B.»—

¿No seria més bonich aixó, que no fer estar ab ansia als infelissos qu' encare crehen de bona fé ab alló de *lucha encarnizada*, *elección dudosa*, *sorpresas de la urna* y demés panyos calents electorals?

Siga com vulga, ja ho saben; diumenje es lo gran dia. La funció comensa á las vuyt del dematí y acaba á las quatre.

NUVIS

—Ja estém sols, rateta meva;
ja estém sols, ara y després;
ja estém sols, llum de ma vida;
ja estém....

—¿No sabs dir res més?

Si vostés no hi van y jo tampoch.... espero que no 'ns hi veurém.

A. MARCH.

SERMO AL PEU D' UNA SOCA

Perque tinch la cara fla
replena de grans la bo
per que mon cor es de ro
y lo cos tota una ta.

Perque vaig curt de butxa
y de solta 'n tinch molt po
y perque tinch ulls de fo
y 'l nas com una barra

Me veig retxassat Francis
quan intento dirte.... ma
puig m' he convenut que 't ra
que ab tú comparteixi pis

Aixó, noya.... gens m' engres
pro quan logrí 'l que 'm perto
no faré mes lo tano
ni viuré tan á la fres
lluiré bona casa
em peixaré bé la bo
posaré mes tripa y mo
y 'm trincaré la butxa

K

SANCH DE CARGOL.

LO QUE 'S FUMA

¡Alabat siga Deu! Ja torném á tenir á la *Tabacalera* en campanya.

Després del famós cartellet dels estanchs referent als puros escullits, una excitació als particulars convidantlos á denunciar á las personas que fan negoci ab tabaco de contrabando.

Y que la *Tabacalera* no 's mossega la llengua. La invitació als denunciadors va adornada ab totas las reglas del art. En ella 's parla de recompensas, de cantitats entregadas á compte, de reserva en las delacions, etc., etc., y s' acaba ab l' indicació precisa de l' oficina social, com qui diu:—¡Animarse y vajin venint!

Encara que la professió no m' agrada gayre, vull exercirla siquiera una vegada á la vida, may siga sino perque l' *Arrendataria* no pugui dir que ha perdut completament l' anunci.

Suposant que á la *Societat* ha d' interessarli tot lo que 's refereix á assumptos del séu negoci, encare que no siguin precisament denuncias de contrabando, vinch jo y li dich:

—Senyora *Tabacalera* ¿vol que la posi al tanto d' un abús inconcebible, que perjudica als fumadors, als estanquers y hasta al govern?
Ja veurá quína cosa mes tremenda y esgarri-fosa.

Hi ha una societat, que per concessió especialissima de la nació, té 'l monopoli del negoci del tabaco.

¡Del tabaco! fíxishi bé, senyora *Arrendataria*: tot lo que sigui vendre un' altre cosa, es a partarse dels tractes y faltar als compromisos contrets.

Per la séva part, l' Estat compleix religiosament lo que ab l' aludida societat va pactar un dia. No compra tabaco á ningú sino á ella; no permet que ningú més ne vengui; fa 'ls ulls grossos quan la societat, en defensa dels seus interessos, comet algun estropici...

En cambi ¿qué fá la *Societat*, per la seva banda? Horroritzis, senyora *Tabacalera*; horroritzis.

La *Societat* se riu materialment del públich, del govern y de totas las lleys divinas y humanas. Té en totas las poblacions unas botiguetas decoradas exteriorment ab tiras de vermell y groch, y en aquests establiments, ahont sóls hauria de despatxarse tabaco, ¡lo que 's ven, senyora *Arrendataria*, lo que 's ven!...

Uns petits fardos quadrats, p'ens d' uns polvos incomprendibles, titulats *paquets de picadura*.

Uns canonets de paper, farsits d' uns polvos parecuts als anteriors, batejats ab lo nom de *cigarrillo*.

Y, per fi, una especie de canutos fets ab substancias extranyas y calificats calumniosament de *puros*.

¡Aquí es ahont la despreocupació de la *Societat* aludida brilla ab tot lo seu esplendor! En los *puros*, sobre tot, en los de deu céntims.

Allí hi ha de tot, menos tabaco. Cabells, pinyols d' oliva, ossets, barbas de panotxa, pallas d' escombra, teyas, bossins de canya, fullas de col, tota classe de fustas, tota classe d' herbas, tota mena de porquerías.... menos tabaco.

Calculi, bondadosa *Arrendataria*, si ha de ser divertit fumar-se un *puro* compost de tals elements.

Lo seu aspecte ja predisposa en contra d' ell.

Lo seu gust es capás de remoure tota la naturalesa del fumador.

Lo séu olor comensa á sugerir la idea del suícidí.

Y com á resultat total, no si mata definitivament al consumidor, bastant apretat lo deixa.

Ara bé, senyora *Arrendataria* ¿li sembla á vosté si una societat que aixís atenta contra 'l repós públich mereix algún cástich?

Aquesta es la denuncia.

Prengui vosté la resolució que prengui, consti que no vull cap recompensa. Va tot de franch.

MA'CIAS BONAFÉ.

TANGO CUBANO

—Ya llegó niño Martínez á bordo de una fragata.... Si no trae mucha tropa, trae en cambio mucha plata.

UN' HORA TONTA

Jo vivia molt tranquil,
jo retirava á deshora,
jo seguia tots los balls
y feya broma ab las noyas.
Quan feyan funció al Liceo
no 'm deixava escapá un' ópera
y l' endemá demati
al llit contava las onze.
May acabava l' humor,
sempre estava per fer broma;
á las tardes al café,
á la nit... deixémho corre,
perque tampoch m' está bé
explicarlos certas cosas.

¡Ah! Quan penso en aquells temps,
m' entristeixo, 'l cor me plora;
alló sí qu' era está al mon;
¡volant passavan las horas!

Mes vingué un dia fatal,
vaig tenir un' hora tonta,
vaig voler cambiar d' estat,
vaig carregá ab duas momias
que no 'm deixan nit ni dia
reposá 'l que 's diu un' hora.
Ab aixó ja haurán comprés
que 'm vaig casá y que tinch sogra.
Ella m' ha donat tres fills
en tres anys; (vull dir la dona);
dels tres, ne tinch dos á dida
y 'l mes gran, boy sempre plora.
Ja 'm tenen desesperat,
sobre tot las dugas donas;
l' una pateix dels ronyons;
l' altra 's queixa del estómach;
sempre gastan mal humor
menos quan son ellas solas.

Si algun cop vull imposarme
y faig us dels drets del home,
semblan caballs desbocats,
las dugas se 'm tiran á sobre
ab uns mots y uns ademans
que semblan dugas leonas.

Créguinme: si son solters,
no tinguin una hora tonta;
mes, si per desgracia ó sort,
fan com jo y 's buscan dona,
sobre tot els hi encarrego
que no visquin ab la sogra.

PEPET DE VILAFRANCA.

LLIBRES

POESIAS, de JOAN MARAGALL.—Forman un elegant volúm, estampat á imitació de las edicions del sigle XVIII; pero no es certament lo millor del llibre la tipografia, sino son contingut. Maragall es tot un poeta, y un poeta essencialment catalá. La nostra llengua enérgica, concisa, pastosa, apte pera traduhir gráficamente tots los estats del esperit, lo mateix que pera pintar ab gran riquesa de matisos tots los quadros é impresions externas imaginables, se converteix en instrument artístich insuperable en mans de un escriptor de la forsa y de la inspiració de 'n Maragall.

Precedeix lo volúm un prólech, superba composició en vers, titulada *L' oda infinita*, d' alta volada lírica.

Ab lo titol de *Claror* hi está comprés un verdader poema de carácter subjectiu, historia plácida dels amors, del casament, de las ditxas conjugals del poeta, fins al moment en que 's troba pare.

«La flor de l' abressada ja ha granat
y ets com el cep que dú la dolsa carga:

tota tú t' has extés y reposat
com plé de pámpons el serment s' allarga.»

Aixís diu el poeta, qué avants ha escrit versos de una intensitat y de una forsa, novetat y exactitut d' expressió com los següents:

«Mes, en tant, tu descansa refiada
sobre 'ls genolls del teu marit, qu' espia
en el tom de ta cara esbarrellada
l' inquietut del infant que s' anuncia.»

Y quan es pare ja, una sola nota dedica al séu fill; pero ¡quina nota més felís y més saturada d' actualitat! Se titula *Paternal* y manifesta haver sigut escrita, tornant del Liceo, en la nit del 7 de novembre de 1893.

«Furiat vá esclatant l' odi per la terra,
regalan sanch las coll-torsadas testas
y cal aná á las festas
ab pit ben esforsat com á la guerra.

A cada esclat mortal—la gent trémula 's gira
la crueltat que avansa—la por que s' enretira
se van partint el mon....

Mirant al fill que mama—á la mare que sospira
el pare arruga 'l front.

Pró l' infant ignocent
que deixa, satisfet, la vuidada mamella
se mira á n' ell, se mira á n' ella
y riu bárbarament.

Aquesta poesia tan breu com granada, es una síntesis assombrosa, es lo sagell de tota una época.

Segueix á la serie *Claror*, un' altra serie titulada *Pireniques*, qu' en mon concepte constituheixen la joya del llibre. Modelo de poesia descriptiva, son las composicions que l' integran un conjunt de quadros de una bellesa soberana. No trobém millor manera de ponderarlos que copiar la que porta 'l titol de

LA VACA CEGA

Topant de cap en una y altra soca,
avansant d' esma pel camí de l' aygua
se 'n vé la vaca tota sola. Es cega.
De un cop de roch llensat ab massa trassa
el builet va desferli un ull, y en l' altre
se li ha posat un tel: la vaca es cega.

Ve á abeurarse á la font com ans solía,
mes no ab el ferm posat d' altrás vegadas,
ni ab sas companyas, no: ve tota sola.

Sas germanas pels singles, per las comas,
pel silenci dels prats y en la ribera
fan sonar l' esquellot mentres pasturan
l' herba fresca al etzar.... Ella cauria.

Topa de morro en l' esmolada pica
y recula afrontada: però torna,
y abaixa 'l cap á l' aygua y beu calmosa:
ben poch, sens gaire set. Després aixeca
al cel, enorme, l' embanyada testa
ab un gran gesto trágich: parpelleja
sobre las mortas minas, y se 'n torna,
orfe de llum sota del sol que crema,
vacilant, pels camins inoblidables,
brandant llanguidament la llarga qua.

Tanca 'l volúm una mostra de la poesia decadent que han posat en moda 'ls més refinats modernistas. No som partidaris de un género que anant en busca de novas formas romp ab todas las reglas del ritme y de la rima y que además sembla tenir la falta de precisió y la vagarositat per norma. Pero aixís y tot no podém menos de reconeixer lo talent qu' en son cultiu desplega l' autor de *Poesies*; y la trassa magistral ab que 's serveix de la llengua catalana, enmotllantla á son arbitre, com tova cera, y demostrant, al ferho, que pot competir ab la mes rica é idónea pera tots los refinaments y capritxos de la fantasia.

Lo llibre de 'n Maragall es dels que s' admiran.... y dels que quedan.

RATA SABIA.

ESPIONATJE

(Dibuix de *J. Blanco Coris*).

¿ Qué passará ?

PRINCIPAL

Prosegueix la campanya del Sr. Vico, sino ab tots los bons resultats que 's mereix tan notable actor, reunint cada nit al esbart dels seus admiradors davant dels quals desplega la potencia del seu talent ab obras com *Manantial que no se agota*; *Traïdor, inconfeso y mártir*; *La bola de nieve*; *La muerte civil*; *Consuelo*; *Lo que vale el talento*, etc.

Ell sol se pot dir que sosté tot lo pes de la representació. En la funció donada á son benefici interpretá com ell sol sab ferho, l'obra *Vida alegre y muerte triste*, qu' es una de sas creacions mes admirables.

LICEO

L'aconteixement de la senmana ha sigut lo benefici de la célebre Darcée ab la representació de l'ópera *Faust*.

Tothom esperava una *Margherita* iraprotxable; pero la veritat es que la beneficiada superá todas las esperansas. Dona gust veure com s'apodera de un paper donantli valor y qualitat y sostenintlo constantment sense apelar may als recursos del efectisme. Aquesta es la condició característica dels actors de conciencia. Pero la Darcée es además una cantant excepcional, pera qui la música siga del género que 's vulga no té secrets ni dificultats.

Lo públich li feu una ovació després de l'aria de las Joyas, y torná á repetir en lo terceto, ahont despertá general entusiasme.

En Moretti la secundá dignament: lo Sr. Astillero sortí ayrós en son paper de Valentí, y 'l baix Riera adolesqué de alguns descuyts en lo de Mefistófeles.

Los coros tot just passadors y l'orquestra bastant acertada baix la direcció del mestre Acerbi.

En la senmana próxima parlarém degudament de l'ópera de Albeniz: *Henry Clifford*.

LIRICH

Diumenje á la tarde 'l jove pianista Sr. Ribó doná un concert en lo qual interpretá obras de Listz, Schumann, Mendelshon, Chopin y altres autors de proba.

Lo Sr. Ribó sortí ayrós en la seva artística tentativa, alcansant freqüents y merescuts aplausos. Las facultats que l'adornan permeten presentir que farà una brillant carrera si sab avalorarlas ab l'estudi porfiat, mitjansant lo qual todas las dificultats s'aplanan y desapareixen.

Pera 'l dia 12 del corrent está anunciat en aquest teatro lo primer concert de la serie que 's proposa donar l'insuperable Sarasate, de fama universal.

ROMEA

Lo Sr. Guasch Tombas ha tingut la franquesa de anunciar com á arreglo de una obra del escriptor francés Mr. Bissón la producció representada 'l dimars baix lo títol de *La familia Boniquet*. Hem llegit la comedia en francés, l'hem vista representar distintas vegadas á n' en Novelli, y hem de confessar qu' en catalá casi no la coneixiam. Las maliciosas y finas gracias del original, tot l'epigramàtic enginy de que fa gala l'autor al passar sense caure per un terreno relliscós se transforman á mans del Sr. Guasch en descarnadas grosserías, en xistes abocats pel broch gros, y en una completa deformació de un género que dificilment pot encaixarse en la nostra escena, á no possehir qui ho intenti, qualitats superiors que sentim no haver descubert en lo Sr. Guasch Tombas. Aixó demostra qu' es mes difícil de lo que molts se figuran adaptar degudament una obra estrangera á la escena catalana.

La familia Boniquet qu' en l'acte primer apareix molt desdibuixada, y en lo segon logra realzarse algun tant, en lo tercer cau de una manera llastimosa. Pero per mes que en alguns instants un que altre incident cómic promogui las riallas del espectador, ni 'ls personatjes tenen lo mes mínim carácter catalá, ni 'l llenguatge que usan es propi de la seva posició social, ni, en fi, las sevas costums son sombra de las nostras. Per tal motiu, sens dupte, l'obra no 's connaturalisa ab lo públich que veu en ella sols una farsa mal girbada.

Contant lo teatro catalá ab *arregladors* tan notables com lo Sr. Aulés, com lo Sr. Colomer y algun altre, es molt sensible que las empresas acceptin tan fácilment certs pastixos contra 'ls quals protestarian indignats los mateixos autors estrangers de las obras *desarregladas*.

En l'execució feren tot lo possible per salvar l'obra las Sras. Monner, Clemente y Parrenyo, y 'ls Srs. Bonaplata, Goula, Fuentes, Soler, Llano y Pinós; encarregats dels principals papers.

TIVOLI

La companyia Tomba continúa alternant las operetas ab las óperas serias, ab general satisfacció del públich.

En la *Carmen* la Giorgio y 'l tenor Callioni han tingut un éxit molt satisfactori.

Ultimament ha debutat la parella infantil Vargas y Bissaccio, que resulta deliciosa.

NOVEDATS

Monjas de Sant Aymant á tot pasto.

Ab consignar que cada nit se representan, y qu' es molt fácil que figurin en lo cartell fins que vinga la Guerrero á inaugurar la temporada d'estiu, crech haver cumplert ab los lectors que tenen interés en seguir lo moviment teatral de Barcelona.

CATALUNYA

La *rebotica* de 'n Vital Aza es un éxit verdader, franch y legitim. L'autor de tantas obras divertidas n' ha fet una que las guanya á todas per son carácter literari, per la felis observació del natural y per sas tendencias que la colocal dintre del género *sainete*.

L'espectador assisteix á la tertulia de un apotecari de fora. L'apotecari, la seva dona y la seva filla, lo rector, lo manescal, lo jutje y la jutjesa, 'l registrador y la registradora, l'estanquera y 'l seu fill donan lloch á escenas animadíssimas, riatlleras, ben desenvoladas, que ni un instant decauhen ni flaquejan.

Tot dintre del quadro resulta just y ben encaixat: cada figura ocupa 'l lloch que li correspon, y l'acció combinada ab extraordinari acert, apareix sempre

RECLUTAS DISPONIBLES

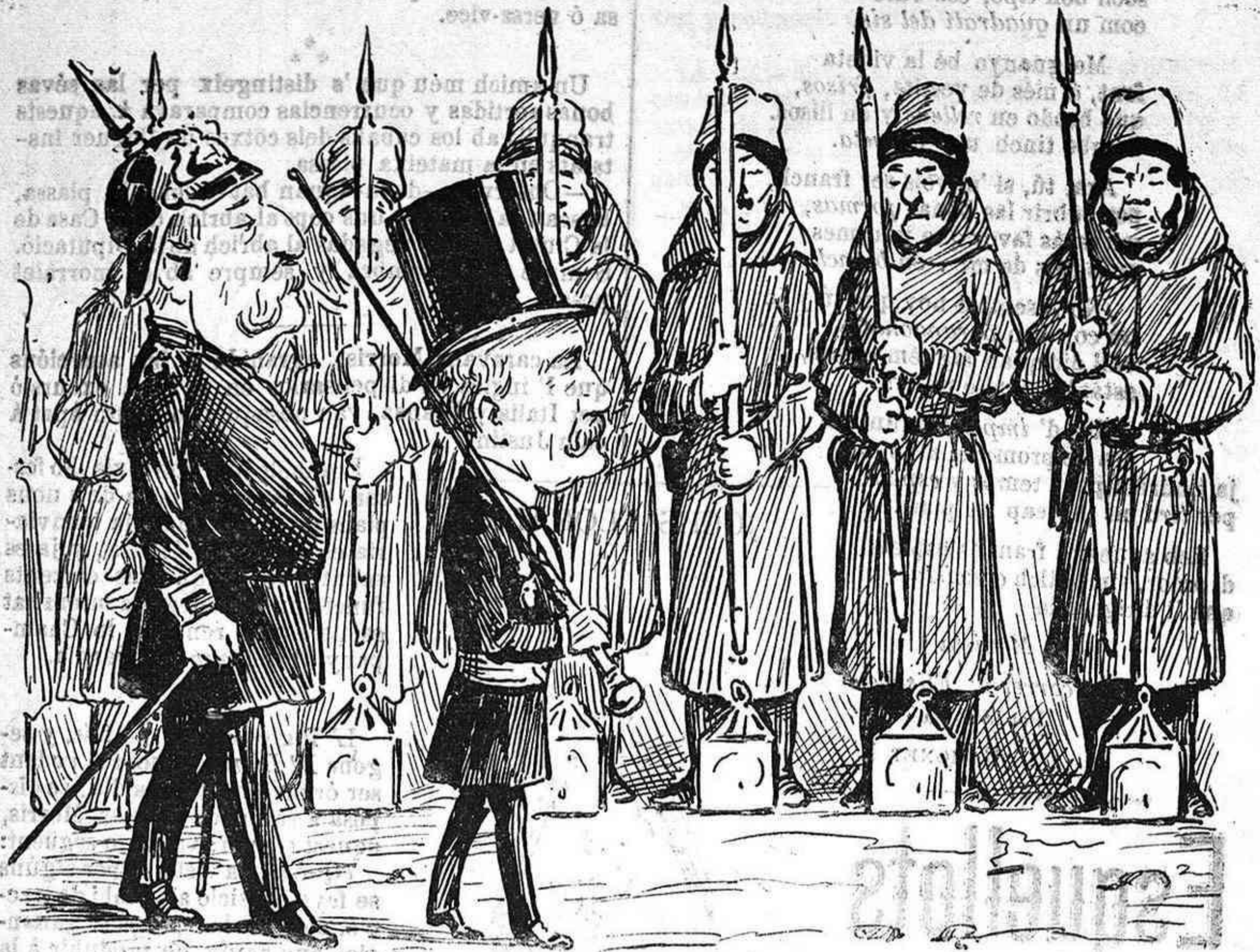

—¡Bola blanca! 'M quedo aquí;
¡no m' haig de moure d'Espanya!

¡Bola negra!... ¡Quina pega!
¡Cap á Cuba á xuclar canya!

LA REVISTA DELS SERENOS

—...En fi, guardéu ben grabadas las instruccions que us he dat:

cayguin llamps, plogui, pedregui, serenós, serenitat.

moguda dintre de un ambient de frescura que atrau y cautiva.

L'execució molt ajustada; no obstant hem de consignar que no podem estar conformes ab l'interpretació que 'l senyor Rossell dona al tipo de manescal. De la manera qu'ell lo vesteix no crech que hi vaja cap manescal de fora. Hauria de considerar lo celebrat artista que no es lo mateix representar produccions del caràcter literari de *La Rebotica* que *El marquès del Pimentón* y altres payassadas del seu repertori predilecte.

Pera l'obra de Vital Aza s'ha estrenat una decoració de molt bon efecte deguda al aplaudit escenógrafo senyor Urgellés.

CIRCO EQUESTRE

La novedat del Circo Equestre es lo violinista cego senyor Cela. D'ell pot dirse que fa parlar el violí. Y no sols hi parla, sino que hi sosté diálechs y además imita 'l cant dels aucells, los clarins de la caballería y 'l grunyar de varios animals. Precisa veureho pera formarse una idea de la seva pasmosa habilitat.

En lo decurs de la senmana han tingut efecte nous debuts de artistas de distints géneros, demostrantse ab la gran varietat que té l'espectacle la inteligencia de l'empresa, digna en tots conceptes del favor del públich.

N. N. N.

CARTA TIPO-GRAFICA

Contesta de la modista á la carta d' un caixista.

Los teus versos hi llegit que vá publicar LA ESQUELLA;

pots ben creure que han fet mella dintre de mon pobre pit.

¡Anima caritativa, que rondas mon carré á néu! Noy, deus semblar un roléu de máquina rotativa.

Hi posat mon pensament en prempsa per recordá hont tú dius que 'm vas parlar... y no 'm pot venir present.

De tots modos es — pera una noya modista ja va bé un jove caixista si aquest resul'ta formal.

Bon caràcter dius que tens, que no ets lleig, que vols que 's noti que portas un bon — y que tens poch ó molts bens.

× + que á tú 't sembli extrany tot aixó ho tinch comprovat; si, senyor; jo hi preguntat, y he sabut que no era engauy.

M' ha fet molt bona impressió al saber tan gratas noves, y ben prompte 't daré probas de la meva estimació.

Jo tinch un caràcter lli

sense adornos, res d' això,
soch bon tipo, cos bufó
com un quadratí del sis.

Me guanyo bé la videta
fent, à més de vestits, frisos,
que brodo en relleus y en llisos.
També tinch una vinyeta.

Ara, tú, si 'm vols ser franch,
per cubrir las bonas formas,
me farás favor que informes
prenguis de mí . en blanch.

¿No 't sembla noy que tú y jo
un cop ben parangonats
vull dir quan siguém casats,
estarém d' alló milló?

Res d' imposá voluntats
ara de prompte; aixó ray,
ja tindréu prou temps y espay
per tirá 'ns pel cap los plats.

Reb aquestos franchs esplets
d' amor, simpátich caixista,
que 't dirigeix la

Modista

del carrer d' Elisabets

Per la còpia

RAMONET R.

Esquellots

La designació de interventors
pera las eleccions del diumenje
vá ferse à la Casa Gran de la
manera més llarga, pesada y en-
treguda. Comensá 'l diumenje
y 'l dimars à altas horas de la
nit va terminar.

Y com es natural en semblants
cassos, los individus de la Junta
del Cens van dinar y van sopar
al mateix *Hôtel de ville*
à costa de *La Pubille*.

Un dels individus de l'olla,
mentres apurava l' última copa,
exclamava entussiasmat:

—Tot l' any n' hi hagués de
designació de interventors! ... Po-
drán banquetejar los que surtin
elegits concejals; pero nosaltres
ens hem llevat mes d' hora qu'
ells. Desenganyarse: à n' aquesta
casa qui primé hi es, primer
menja.

En totas las eleccions que ve-
nen celebrantse à Barcelona pas-
sa lo mateix.

Hi ha regidors que quan aca-
ban la corda dels quatre anys
que 'ls concedeix la ley Mellado,
procuran ferse elegir Diputats
provincials. Com hi ha també Di-
putats provincials que quan es-
tán cansats de serho, fan elegir-
se regidors.

No 's mouhen may de la plassa de Sant Jaume:
de la Casa Gran passan à la del davant y vice-ver-
sa ó versa-vice.

Un amich méu que 's distingeix per las sévas
bonas sortidas y ocurrencias comparava à aquests
tranquils ab los caballs dels cotxes de lloguer ins-
talats en la mateixa plassa.

—Observals—deya—quan bat el sol à la plassa,
buscan la sombra, uns cops al abrigh de la Casa de
la Ciutat, altres vegadas al abrigh de la Diputació.
Sempre à la sombra y sempre ab el morralet
posat.

La caravana Morris, 'agrahida à las atencions
que l' inglés vá dispensarlos en la séva excursió
per Italia y Fransa, van obsequiarlo ab un ápat à
ca'n Justin.

Era molt just que aixis ho fes-
sen. Cada entussiasista dels nous
plans de la Companyia tranvia-
ria es una pila eléctrica, y ja es
sabut que perque las corrents
funcionin ab la deguda intensitat
es necessari renovar lo Cham-
pany ab alguna frequencia.

**

L' inglés estava de filis, y se-
gons *El Diluvi*, que no podent
ser órgano de l' arcaldia, se dis-
posa à serho de Mister Morris,
aquest senyor; vá dir lo següent:
«Qué havia vist que per alguns
se feya oposició al cambi de trac-
ció, alegant las pingües ganancias
que havia de produhir à la
Companyia. Lo cambi de tracció
—afegi—es innegablement favo-
rable al públich; mes en quant
als resultats que haja de donar
à la Companyia son bastant pro-
blemátichs, tota vegada que
obligarán à duplicar lo capital de
la mateixa.... De totas maneres
si algú creu que 'l negoci ha de
resultar tan bó, no te més que
adquirir accions, que no li resul-
tarán caras, tota vegada que
avuy se cotisan ab pérdua.... Si
l' Ajuntament vol pendre parti-
cipació en lo nou augment de ca-
pital, no te més que dirho y la
Companyia está disposta à acep-
tar la participació.»

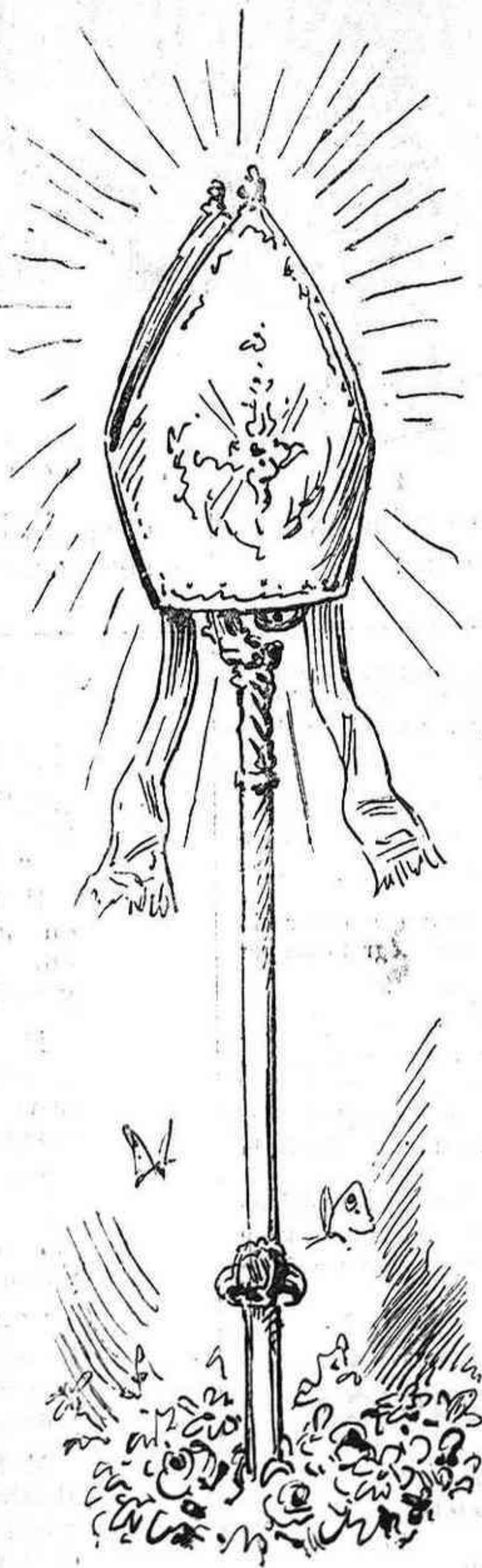
Aixó es parlar à la inglesa.

**

Pero, que se 'ns dispensi si
ara nosaltres parlém à la cata-
lana.

Tením à la vista un notable ar-
ticle publicat per una persona
tan respectable com D. Fernando
Puig, qui extranyá sobre-mane-
ra que 'ls balansos de la explota-
ció del tranvia no 's dongan may
de una manera clara y aquestas
observacions y altrás moltas con-
tingudas en semblant article,
fins ara ningú, ni Mister Morris,
s' ha prés la pena de contestarlas.
Generalment las accions de

JOCHS FLORALS

Lo rey de la festa.

JOCHS FLORALS

Retrats (molt millorats)
dels poetes premiats.

una empresa tenen lo valor que vol lo concell de Administració. Y en aquest concepte qui s'hi embolica pot sortir des calabrat.

Respecte á la participació que Mister Morris ofereix al Ajuntament, no hi ha que obligar á la Corporació municipal á fer cap desembols, tota vegada que interessa ja en la empresa per lo que val la via pública, per lo que valdrá lo pas dels fils elèctrics lo dia que s'adopti 'l nou sistema de tracció y per tractarse de un servey públich qu' en altres poblacions reporta grans beneficis al erari municipal.

En aquest punt, l' anglés s' haurá de convencer de que no basta portar á passejar á mitja dotzena de regidors, perque la ciutat de Barcelona tinga de fé 'ls ulls grossos, quan se tracta dels interessos de la ciutat.

L' altre dia quedá interromput lo servey telefònic, per haver sigut robats tres kilòmetros de fil en la provincia de Madrid.

Com que 'l fil del telèfono es de bronze, 'ls que 'l

roban se diu que l' utilisan per la fabricació de gabias.

No seria mal que als aucells que així precedeixen procuressin engabiarlos.

La lluyta electoral en lo districte del Institut está concentrada entre 'l Sr. Samaranch, fabricant de caixas de mort y empresari de honras fúnebres y 'l célebre ex-arcade Gonzalo González de la Gonzalera.

¿Qui guanyará?

Es difícil poderho preveure.

Perque mentres uns se ocupan en ficar als morts á la caixa, los altres se dedican á aixecarlos.

Se parla de fundar á Barcelona un Circul pera la renyina de galls.

Tinch per excelent aquest projecte y li asseguro l' éxit mes complert si l' empresa que tinga al seu càrrech lo Circul procura inaugurarla ab una batussa entre galls de la casta de 'n Romero y altres galls de la rassa de 'n Silvela, que avuy per avuy son els únichs que donan joch.

Fatalitats:

Un dels anteriors arcades se firmava *M. Henrich*.

L' arcade actual firma *Rius*.

Rius... M' Enrich...

¡Y després dirán que aixó de l' alcaldia no es cosa de riure!

A lo menos pels que la desempenyan, que lo qu' es pel poble de Barcelona s' ha de cumplir ab tot rigor l' antich adagi: «De las riallas venen las plorallas.»

Las prediccions que ferem anys enrera respecte á l' empresa del Ferrocarril de Fransa, están en vias de cumplirse. En l' última junta general celebrada s' va acordar no repartir ni un céntim als pobres accionistas.

Y ab tal motiu las accions han baixat á menos de 20, estant en camí de posarse al nivell de las Orenses.

Nostres lectors coneixen ja 'l mecanisme, en virtut del qual los senyors del Consell monopolisan las majorias dintre de las Juntas generals. En virtut de aqueix mecanisme las dos terceras parts de las accions escampadas en moltes mans, que dan excluhidas de tota representació, per l' impossibilitat en que s' troban de reunir-se en grupos de cent y tenir dret á l' emissió de un vot.

No será, donchs extrany, que la red de la companyia dintre de poch s' augmenti ab un nou ramal, per us exclusiu dels accionistas. Aquest nou ramal será curt, podentse recorre en un tancar y obrir d' ulls.

¿Volen saber de ahont sortirá y ahont anirá?
De la Bolsa al Hospici.

Al llegir en los periódichs la noticia de la desaparició de quatre figuras dels baixos-relleus colcats en lo monument de Colón, exclamava un botigué:

—No 'ls han de pendre si son tan *baixos!*.... Haguessin fet *alts relleus* com jo deya, 'ls cacos no hi arribarian.

A Fransa s' ha obert una suscripció pera erigir un monument en honor del célebre novelista Paul de Kock.

Les modes del segle XIX

1854

1855

1855

1856

1856

1857

Si cada una de las personas que han rigut llegint algún dels seus famosos llibres contribuís a la subscripció solzament ab l' infima suma de cinch céntims, se reculliria una cantitat tan fabulosa, que bastaria per aixecar un dels monuments més espléndits del mon.

Molt adusta ha de ser la Mort, quan no respecta ni als homes capassos de fer riure hasta als difunts.

Es tan distret un amich meu, que sempre que's para al mitj del carrer a enrahonar ab un amich, se li acosta un pobre, extenent la má en demanda de una limosna, ell, sense donarse'n compte, hi encaixa, dihent:

— ¡Celebro molt!

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Ca-si-mi-ro..
- 2.ª ID. —Ma-qui-na.
- 3.ª MUDANSA.—Val.—Vel.—Vil.—Vol.
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.— MA LE TA
LE DES MA
TA MA RIT
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Isabel.
- 6.ª CONVERSA.—Adela.
- 7.ª GEROGLÍFICH.—Per jardins, Granada.

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto 63,

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola. Barcelona.—Correu-Apartat, número 2

OBRAS ESCOJIDAS

—de distinguidos escritores nacionales y extranjeros—
publicadas en tomos de 200 páginas en 8.º menor

COLECCION
DIAMANTE

ACABAN DE VER LA LUZ

A. SANCHEZ PERE
BOTONES DE MUESTRA

Un tomo
JOSÉ MARÍA MATHEU

IRATAPLANI
(Cuentos)

Un tomo

Elegantes cubiertas al cromo, distintas para cada volumen.—Precio de cada tomo DOS reales.

Obra nueva de N. Neuens

Enfermedades

Agudas y Crónicas

(Sistema KNEIPP)

Un tomo 8.º en tela Ptas. 5.

LEY ELECTORAL

PARA

Concejales y

Diputados provinciales

Un tomo Ptas. 1'50.

TERESA

ENSAYO DRAMÁTICO
POR

Leopoldo Alas
(Clarín)

Precio 1 peseta.

Obra nueva ✕ Actualidad literaria

«CLARÍN» Y SU ENSAYO

por J. TORRENDELL

Un tomo Ptas. 1

Demá dissapte sortirà número extraordinari

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

8 páginas. | Dibuxos de M. MOLINÉ, APELES MESTRES y R. MIRÓ | 10 céntims.

Sortirà aviat

LO MON PER UN FORAT

PER C. GUMÀ

ab dibuxos de M. Moliné

EN PREMPSA

LA VIUDA

PER E. Vilanova

La semana próxima sortirà

¡CATACLISME!

PER M. FIGUEROLA ALDROFEU

Valdrá mitja pesseta

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d'extravíos, no remetent ademés 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

DE LA TERRA DE MARIA ZANTIZIMA

—¡Una *cañita*!... En son néctar
 hi ha ma vida, mos sentits,
 mas ilusions, mos ensomnis...
 Jo 'ls ho brindo... ¿Son servits?